

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága dr. Langer János ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Tóth István ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen kötelesrész kiadása iránt a Pest Megyei Bíróságon 21.P.24.362/2005. számon folyamatban volt, majd a Fővárosi Ítéltábla 2009. július 2. napján meghozott 1.Pf.20.157/2009/5. számú ítéletével befejezett perében az alperesek 89. számú felülvizsgálati kérelme folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.157/2009/5. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 80.000 (Nyolcvanezer) forint, a II. rendű alperest, hogy 220.000 (Kettőszázhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget fizessen meg a felperesnek 15 napon belül.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A 2005. március 14-én elhunyt S. I. örökhagyó első házasságából született gyermeke a felperes, a II. rendű alperessel kötött házasságából származó gyermeke az I. rendű alperes. Az örökhagyó és a II. rendű alperes házassági életközössége az örökhagyó haláláig fennállt. A II. rendű alperes különvagyonos volt a D.-i, B. út 3. szám alatti házasingatlan, amelyet a házasságkötés után értékesített, majd azonos arányú közös tulajdonként a házastársak megvásárolták a D.-i, B. út 18. szám alatti társasházi öröklakást. A felperes a 2000. szeptember 30-án kötött adásvételi szerződéssel megszerezte az örökhagyó és a II. rendű alperes közös tulajdonú Ford Escort típusú személygépkocsiját. Az örökhagyó 2002. március 20-án a II. rendű alperessel közös folyószámlájával kapcsolatos elhalálozási rendelkezést tett, mely szerint halála esetén a számla őt megillető tulajdoni illetősége feletti rendelkezési jog a II. rendű alperesre száll át.

2002. március 27-én az örökhagyó közvégrendeletet alkotott, melyben a D.-i, B. út 18. szám alatti ingatlannak a ráeső fele részét és a B., ... kerület, P. út 49. számú különvagyoni ingatlanának 50 %-át a II. rendű alperesre, 25 %-át a felperesre és 25 %-át az I. rendű alperesre hagyta, házastársa holtigtartó haszonélvezeti jogának kikötésével. A II. rendű alperessel közös gépkocsiból ráeső rész örökösévé ugyancsak házastársát nevezte. Egyéb vagyonát és további vagyonszerzését illetően kikötötte a törvényes öröklési rend érvényesülését.

A felperes 2002 végén az örökhagyó B., P. úti ingatlanában elhelyezett bútorok egy részét 400.000 forintért eladta.

Az örökhagyó ezt az ingatlant 2003. január 29-én értékesítette. A vételárból 30.000.000 forintot a II. rendű alperessel közös folyószámlájára utalt, ezzel a számlán kezelt követelés a meglévő 40.000.000 forinttal együtt 70.000.000 forintra nőtt.

Az I. rendű alperes 2003. februárjában 3.000.000 forintért vásárolt egy Ford Focus típusú személygépkocsit. A vételárat a szülők folyószámlájáról utalták át.

Az örökhagyó 2003. március 18-i közvégrendeletében a korábbi végrendeletét teljes egészében visszavonta és minden vagyonának örökösévé az I. rendű alperest nevezte, a II. rendű alperes holtigtartó haszonélvezeti jogának kikötésével. Kijelentette, hogy törvényes örökösei és egyben kötelesrészre jogosult hozzátartozói: a házastársa és a leánya. A felperest nem kívánja hagyatékban részesíteni és kérte, hogy döntését fogadja el, ne támadja meg a végrendeletet kötelesrész iránti igénnyel.

2003. szeptember 25-én az I. rendű alperes mint állandó és szülei mint haszonélvezeti vevők megvásárolták a G., P. u. 16. szám alatti ingatlant 33.000.000 forint vételárért, amelyből 15.000.000 forintot az örökhagyó és a II. rendű alperes teljesített a folyószámlájukról történő átutalással. A további 15.000.000 forint vételárat hitelből egyenlítették ki, amelynek adósa az I. rendű alperes.

A hagyatéki eljárásban eljáró közjegyző megállapította, hogy az örökhagyó után hagyatéki vagyon nem maradt.

A felperes keresetében kötelesrész címén 10.000.000 forint egyetemleges megfizetésére kérte az alperesek kötelezését.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. rendű alperest 2.660.000 forint és annak 2005. március 14. napjától járó késedelmi kamata és 159.600 forint perköltség, a II. rendű alperest 7.340.000 forint és annak 2005. március 14-től járó késedelmi kamata, valamint 440.000

forint perköltség megfizetésére kötelezte, kötelesrész kiadása címén. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az alperesek fellebbezése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta, az I. rendű alperest 84.300 forint, a II. rendű alperest 228.200 forint perköltség, a le nem rótt családkozó fellebbezési illetékből az I. rendű alperest 6.480 forintnak, a II. rendű alperest 17.520 forintnak az állam javára való megfizetésére kötelezte.

A jogerős ítélettel megállapított tényállás szerint az örökhagyó daganatos megbetegedéssel élt, több kezelésen, műtéten esett át. A II. rendű alperes lelkiileg és fizikailag támogatta, betegsége utolsó időszakában munkába szállította, segített abban, hogy aktívan élhessen és hasznosnak érezze magát. Az örökhagyó - rokkantnyugdíja mellett - haláláig munkaviszonyban állt.

A házastársak közös folyószámlával rendelkeztek, ide folyt be valamennyi jövedelmük. Az örökhagyó 2002. február 20-án kedvezményezettként az őt megillető követelésre a II. rendű alperest nevezte meg elhalálozási rendelkezésével. Erre a folyószámlára folyt be az örökhagyó különvagyonai ingatlanának 30.000.000 forintos vételára 2003. január 29-én. 2003. február 20-án pedig a II. rendű alperes javára értékpapír-számlát nyitottak, amelyen a II. rendű alperes az örökhagyó halálakor Magyar Államkötvényben 14.670.000 forint, Jelzálogi levélben 13.780.000 forint, ... Befektetési jegyben 20.724.290 forint, ... Befektetési Alapban 10.058.553 forint megtakarítással rendelkezett. A házastársak a folyószámlára utalták az azonos arányú közös tulajdonukban álló D., B. út 18. szám alatti ingatlan 10.000.000 forint összegű vételárát, keresményüket, egyéb jövedelmüket, így az örökhagyó nyugdíját.

A felperes az örökhagyó halálát megelőző 15 éven belül közúti balesetével összefüggésben az örökhagyótól 150.000 forint juttatásban részesült, az örökhagyó különvagyonában álló B., P. úti ingatlan berendezési tárgyainak értékesítéséből 400.000 forint vételárhoz jutott, valamint az örökhagyó és a II. rendű alperes közös tulajdonában álló 1.429.000 értékű Ford Escort gépkocsi tulajdonát szerzete meg.

Az I. rendű alperes az örökhagyó halálát megelőző 15 éven belül visszterhes szerződéssel szerezte meg egy Ford Focus típusú személygépkocsi tulajdonjogát, mely gépjármű 3.000.000 forintos vételárát a szülők folyószámlájáról utalták át.

Az I. rendű alperes visszterhes szerződéssel, a szülők haszonélvezeti jogával terheltlen szerezte meg a G., P. út 16. szám alatti ingatlan tulajdonjogát 2003. szeptember 25-én. Az ingatlan vételára 30.000.000 forint volt, melyből - a folyószámláról - a

szülők 15.000.000 forint vételárat teljesítettek, míg 15.000.000 forint vételár-hátralékot a ... Bank Rt.-től igényelt lakásvásárlási hitelből fizették ki. A hitelt az örökhagyó munkáltatójától az alperesek és az örökhagyó együtt, adóstársként vették fel, a hitel részleteit - amely havi 104.000 forint volt - a közös számláról a szülők teljesítették. A hitelre az örökhagyó haláláig 1.563.000 forintot fizettek.

A felperes az örökhagyó hagyatékához tartozó 2.000.000 forint értékű ingóságnak a kötelesrész alapja körében történő elszámolását is kérte. Utalt arra, hogy a hagyatéki eljárásban is kérte ingó leltár elkészítését, azonban a II. rendű alperes a leltár-előadónak az ingatlanba való bejutását nem biztosította.

A perben az alperesek azzal védekeztek, hogy az örökhagyónak a közös folyószámlával kapcsolatos elhalálozási rendelkezése és az értékpapír-számla szerződés megkötése arra irányult, hogy teljes vagyonát a II. rendű alperesre, az ápolása, gondozása, ellátása ellenértékeként visszterhesen átruházza, ezáltal a számlán lévő teljes követelés a II. rendű alperes különvagyonává vált.

A másodfokú ítélet indokolása szerint az ítélezési gyakorlat a megtérítési igényről történő lemondás szándékával a különvagyonból a közös vagyon javára szóló juttatást közös vagyonba utalt különvagyonnak tekinti. A tartalmát tekintve ingyenes juttatás viszont nem minősül ajándékozásnak, hanem a házastárs részéről annak egyoldalú kifejezésre juttatását jelenti, hogy a közös vagyonra fordított és felhasznált különvagyonának a megtérítésére nem tart igényt. Ez a Ptk. 216. §-a szerint történhet szóban, írásban vagy ráutaló magatartással, a nyilatkozat azonban a Ptk. 207. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés folytán kiterjesztően nem értelmezhető. Az adott esetben az örökhagyó írásban ilyen nyilatkozatot nem tett, szóbeli joglemondó nyilatkozatát a feltárt bizonyítás anyaga kétséget kizáróan nem támasztotta alá. A különvagyon közös folyószámlára utalása mint ráutaló magatartás - a másodfokú bíróság szerint - a volt házastársak közös pénzkezelési módjára is figyelemmel nem jelentette azt, hogy az örökhagyó a különvagyoni készpénzt a megtérítési igényről történő végleges lemondás szándékával a közös vagyonba utalta. Ez a magatartás kizárólag akként értelmezhető, hogy az örökhagyó szándéka különvagyonra közös gazdasági célú felhasználására irányult. Igazolja ezt a megállapítást a magasabb hozamot biztosító értékpapír-számlaszerződés megkötése, a g.-i ingatlan egyösszegű vételárának a folyószámláról történő teljesítése és erre figyelemmel a házastársak azonos arányú haszonélvezeti jogának kikötése. Hivatkozott arra is, hogy a különvagyonból a különvagyonba utalás harmadik személlyel szemben a Csjt. 27. § (4) és a 28. § (1) bekezdéseiből következően hatálytalan. Kifejtette azt is, hogy a ráutaló magatartás nem hoz létre szerződést, ha a felek

magatartása nem fejezi ki a megegyezést a szerződés lényeges kérdésében. A peradatok alapján azt kétségtelenül megállapíthatónak találta, hogy a II. rendű alperes ápolta, gondozta, segítette az örökhagyót, azonban az alperesek által állított visszterhes megállapodás létrejöttét az örökhagyó magatartása sem igazolja. Súlyos betegsége ellenére 2004. év végéig vezető beosztásban dolgozott, külföldön tárgyalásokat folytatott. Ezek szerint az állapota nem igényelte a II. rendű alperes állítása szerinti ápolást, gondozást, ellátást. Ezt erősíti továbbá, hogy a II. rendű alperes az örökhagyóval kapcsolatos teendőit munkaviszonya 2004. évi megszüntetéséig ellátta. Az ügyletkötést követően végrendelkezett az örökhagyó, amelyben nem házastársát, hanem az I. rendű alperest jelölte meg örökösének. Mindezekből az következik, hogy a különvagyonból a közös vagyona, illetőleg a másik házastárs különvagyonába utalás ingyenes juttatás volt, illetve az örökhagyó gondozására, ápolására, ellátására vonatkozóan a házastársak közötti visszterhes jogügylet létrejöttét a peradatok nem támasztották alá. Az alperesek által felajánlott további bizonyítás pedig nem alkalmas az általuk bizonyítandó tény alátámasztására.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően foglalt állást abban a kérdésben, hogy a kedvezményezetti megjelölést tartalmazó folyószámla-követelés nem tartozik a hagyatékhhoz, az azonban a következetes ítélkezési gyakorlat szerint - tartalmát tekintve - ajándékozás. Olyan ingyenes juttatás, amely mint adomány a Ptk. 666. § (1) bekezdése szerint a kötelesrész alapját képezi.

Az elsőfokú bírósággal egyezően úgy foglalt állást, hogy az értékpapír-számlán kezelt értékpapírokból „az alvagyonok hozzájárulásának arányában” az örökhagyóra kedvezőbb, 5/7-2/7 arányban illeti a házastársakat az ott kezelt összeg, míg azonos arányban illeti őket azok hozama, valamint a házastársak azonos arányú tulajdonában volt D., B. út 18. szám alatti ingatlan vételára, melyet a közös számlára utaltak.

A II. rendű alperes a perben arra hivatkozott, hogy az ingatlant a különvagyonában állt, D., B. út 3. szám alatti ingatlan vételárából vásárolták, ezért az a különvagyona. Ezt a másodfokú bíróság a Csjt. 27. § (1) bekezdésére és a közhitelesség elvére hivatkozással elvetette és azzal indokolta, hogy a II. rendű alperes a különvagyonot e vélelmekkel szemben nem bizonyította. A perben maga is azt adta elő, hogy a vételhez szociálpolitikai kedvezményben részesültek és munkáltatójától 220.000 forint hitelt vettek igénybe, de az örökhagyó is közös vagyonnak tekintette az ingatlant a 2002. március 27-i közvégrendeletében.

A másodfokú bíróság az alvagyonok vegyülésének arányában állította be a kötelesrész alapjához tartozó adományok körébe az I. rendű alperes gépkocsi vásárlásához a közös számláról utalt vételárrészt,

az I. rendű alperes tulajdonában volt B., P. út 16. szám alatti ingatlan hiteltörlesztését és átutalt vételárrészét, melyet a haszonélvezeti jog értékével csökkentett.

A bizonyítási teher átfordításával a II. rendű alperes terhére értékelte a g.-i ingatlanban lévő ingóságok összetételének és értékének bizonyíthatatlanságát. Az örökhagyó hagyatékoz tartozó értéket 2.000.000 forintban határozta meg azzal, hogy az örökhagyó és házastársa jövedelmi és vagyoni viszonyaira, az ingatlan méretére, és a lakószobák számára figyelemmel az nyilvánvalóan nem tekinthető eltúlzottnak.

A másodfokú bíróság a kötelesrész alapját a következőképpen számította: Az örökhagyó hagyatéka 40.997.779 forint volt (az értékszámlán kezelt 38.997.799 forint és 2.000.000 forint értékű ingóság). Ezt 92.660 forint temetési költséggel csökkentette. Ehhez hozzáadta a feleknek juttatott adományok együttes értékét, 14.346.851 forintot (a felperes részéről 400.000 forint értékű ingóságot, 150.000 forint készpénz juttatást és a gépkocsija 1/2 értékeként 714.500 forintot; az I. rendű alperes ingatlanának 6.428.571 forintos vételárrészét a gépkocsi 2.142.857 forintos vételárrészét és 1.116.429 forint hiteltörlesztés-részét; valamint a II. rendű alperes 3.394.494 forintban meghatározott ingyenes adományát).

A kötelesrész alapja e számítás eredményeként 55.251.990 forint volt, melyből a felperes kötelesrésze 13.813.000 forint lenne. Megállapította, hogy a felperes juttatásának beszámításával 12.548.500 forintra tarthatna igényt, de a kereseti kérelemhez kötöttség elvére (Pp. 215. §) figyelemmel e perben 10.000.000 forint illeti meg.

A másodfokú bíróság ezirányú fellebbezés és csatlakozó fellebbezés hiányában az alperesek felelősségének arányára és a kötelesrész kiadására vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést nem érintette.

A jogerős ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan „az ügyben eljáró bíróságok új eljárásra utasítását” kérték.

Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a kereseti kérelemhez kötöttségre vonatkozó eljárási, a közös vagyonra és különvagyonra vonatkozó Csjt.-beli, valamint a Ptk.-nak a kötelesrész alapjára vonatkozó anyagi jogi szabályait sérti.

A felülvizsgálati kérelem részletesen kifejtett indokai szerint a felperes az eljárás során soha nem munkálta ki a hagyatékbba tartozó ingóságok körét, csupán állította, hogy az örökhagyó és a II. rendű alperes - együtt - 4.000.000 forint értékű ingó vagyonnal

rendelkezett. Tételes és pontos kereseti kérelmet sem terjesztett elő, csak azt határozta meg, hogy mekkora összeget szeretne az alperesektől kapni és a bíróságok töltötték ki ezt a tartalmi keretet: a felperes vagyonelszámoltatása alapján, feltárva a vagyoni viszonyait.

Hivatkozásuk szerint a II. rendű alperes a perben állította, hogy az örökhagyó még életében - visszterhesen - a különvagyont és a közös vagyonból őt megillető részt reá átruházta. Az eljáró bíróságok az erre vonatkozó - túlnyomórészt okirati bizonyítékokat - nem vették figyelembe, hanem „formakényszer, jogászifogalmazást” vártak el az alperesektől, figyelmen kívül hagyták a bizonyítékaik logikai láncolatát, amelyekből - szerintük - az a követetés vonható le, hogy az örökhagyó a felperest nem kívánta juttatásban részesíteni, hanem vagyonát visszterhesen a II. rendű alperesre ruházta át. Sételmezték, hogy a jogerős ítélet erre vonatkozóan indokolást sem tartalmaz.

Előadták, hogy miután a védekezése nem arra irányult, tévesen hivatkoztak az eljáró bíróságok a tartási és gondozási szerződés szabályaira, és tévesen alkalmazták a közös vagyonba, illetve különvagyonba utalás szabályait.

Álláspontjuk szerint ellentmondó az eljárás során hozott két ítélet, mert nem állapítható meg, hogy védekezésüket érvénytelenség okából, vagy bizonyítottság hiányában utasították-e el. Amennyiben a bíróságok érvénytelenségre hivatkoztak, azt hivatalból meg kellett volna állapítani; ha pedig a bizonyítatlanság okából történt az elutasítás, akkor a bíróságok az ügyfélegyenlőség elvét sértették, mert bizonyítási indítványuk nem lett volna elutasítható. Azt pedig, hogy az örökhagyó állapotára vonatkozó bizonyítékaikat az ítélet meg sem említi, kirívóan okszerűtlen mérlegelésnek tartották.

Érvelésük szerint az ügyfélegyenlőség és a jogvita tisztességes elbírálásának követelményét, de az anyagi jog szabályait is sérti az, hogy a II. rendű alperes különvagyoni ingatlana eladását és az új ingatlan közös névre vásárlását egyértelműen közös vagyonba utalásnak ítélték, de az örökhagyó vagyonára vonatkozó rendelkezéseket ettől eltérően értékelték.

Sételmezték azt is, hogy a bíróságok a magánokiratra vonatkozó rendelkezés ellenére az I. rendű alperes tulajdonában álló ingatlant a kötelesrész körében figyelembe vették, noha a szerződés rendelkezéseiből kitűnik, hogy a vételár 1/2 része az örökhagyó és a II. rendű alperes haszonélvezeti jogának az ellenértéke volt, a fennmaradó részt pedig az I. rendű alperes álagvevőként hitelből fedezte és teljesíti.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és a felperesek perköltségben marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos, de az alperesek marasztalása nem jogszabálysértő az alábbiak szerint:

A Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem alapja a jogszabálysértés, amely anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt lehet, utóbbi azonban a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmet csak abban az esetben alapozza meg, ha annak az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatása volt.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárási szabályok megsértése nem állapítható meg, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megismétlésére ok és szükség nincsen.

A felperes keresetét a Pp. 121. §-ának megfelelően terjesztette elő: az alperesekkel szemben kötelesrésze kiadását kérte és annak összegét is megjelölte. Ehhez képest a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az örökhagyó vagyoni viszonyait, a hagyatékát és a halálát megelőző 15 éven belüli ingyenes adományait igazolja, melyhez a hagyatéki eljárás adatai és az örökhagyót érintő ingatlan-ügyletek képezhették az alapot. Az a körülmény, hogy a felperes az örökhagyó ingóságait tételesen nem tudta megjelölni, terhére nem értékelhető. A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet 11. oldal 2.2. pontjában írtakat megismételni nem kívánja, az ott kifejtettekkel maradéktalanul egyetért.

Arra helyesen hivatkoztak az alperesek, hogy az örökhagyó intézkedéseinek láncolata: 2002. február 20-án a folyószámlára vonatkozó elhalálozási rendelkezés, a 2003. január 29-én eladott különvagyoni ingatlan vételárának átutalását követően a 2003. február 20-i értékpapírszámla megnyitása, a 2002. március 27-i végrendeletnek a 2005. március 12-i megváltoztatása arra utal, és ezekből az intézkedésekből az a következtetés vonható le, hogy az örökhagyó vagyonát a II. rendű alperesnek kívánta juttatni. Ebből pedig az következik, hogy az örökhagyó a vele együtt élő és mellette haláláig kitartó házastársát nem ugyanabban a juttatásban kívánta részesíteni, mint amilyen vagyonmegosztás esetén lett volna alkalmazható. A Csjt.-nek a különvagyon megtérítésére és a megtérítési igényről való lemondásra vonatkozó házassági vagyoni jogi szabályoknak -, melyeket az ítélkezési gyakorlat alakított ki - ezért nincs ügydöntő jelentőségük.

Azt helyesen emelte ki a másodfokú bíróság az ítéletében, hogy az örökhagyó a különvagyoni ingatlana vételárának a közös folyószámlára utalása mint ráutaló magatartás úgy értelmezhető, hogy az örökhagyó szándéka különvagyona közös gazdasági célú felhasználására irányult, amit igazolnak a jogerős ítélet 8-9. oldalán felsorolt intézkedései.

Ezzel áll összhangban a II. rendű alperes különvagyoni ingatlana vételárának felhasználásával közös névre vásárolt ingatlan közös vagyoni jellegének megítélése is. A jogerős ítélet ugyanis indokolatlanul eltérő megítélést tartalmaz a II. rendű alperes és az örökhagyó különvagyonának további jogi sorsát illetően. A hivatkozott ráutaló magatartásból az következik, hogy az örökhagyó halálakor a II. rendű alperes nevén szereplő vagyon fele része tekinthető olyan vagyontömegnek, amely az örökhagyótól származó juttatásnak minősül. Megalapozatlan tehát az eljáró bíróságok részéről, hogy a kötelesrész alapjának meghatározása során az örökhagyót illető 5/7 alvagyoni hozzájárulással számoltak, miként az is, hogy az I. rendű alperes javára szóló adomány értékét az örökhagyót illető haszonélvezeti jog értékével csökkentették.

Az ítélkezési gyakorlat szerint az ingyenes adomány értékét csökkenti, ha azon más személyt olyan jogosultság illeti meg, amely a megajándékozottat a tulajdonosi jogok gyakorlásában gátolja. Különbség van azonban abban, ha ez a jog az örökhagyó rendelkezése folytán keletkezett más személy részére vagy a vagyontárgyat az örökhagyó már ezzel terhelten szerezte, avagy haszonélvezeti jogot az ajándék tárgyán az örökhagyó a saját részére köt ki. Az utóbbi teher a hagyaték megnyílásával megszűnik. Ilyenkor a haszonélvezeti jog értékét az ajándék értékének megállapításánál nem lehet figyelembe venni. A kötelesrész iránti igény a hagyaték megnyílásával keletkezik, a kötelelő részre jogosultat ettől az időponttól illeti meg az a jog, hogy igényét érvényesítse. A hagyaték megnyílásának időpontja irányadó a kötelesrész alapjának megállapításánál is: a hagyaték mellett ebben az időpontban kell számbavenni az örökhagyó által élők között juttatott adományokat is. Az, hogy az örökhagyó javára fenntartott haszonélvezeti jogot nem lehet figyelembe venni, nem áll ellentétben a Ptk. 666. §-ának az adományok értékének megállapítására vonatkozó rendelkezésével. Ez utóbbi szabály azt kívánja biztosítani, hogy az adományok a hagyaték megnyílásának időpontjához képest reális eredményt adó értéken kerüljenek elszámolásra és ezáltal sem az örökös, sem a kötelesrészre jogosult, sem a megadományozott érdekei súlyos sérelmet ne szenvedjenek (Pfv.V.21.564/1994/2.).

A kifejtettek alapján az örökhagyó részéről az I. rendű alperesnek nyújtott adománynak minősül a gépkocsi vétele körében 1.500.000 forint, a hiteltörlesztésre fordított összeg 1/2-e: 781.500 forint, valamint az ingatlan vételár-részletből az örökhagyó juttatásának megfelelő 1/2 rész: 7.500.000 forint, összesen 9.781.500 forint. A II. rendű alperesnek nyújtott adománynak minősül (az elsőfokú ítélet 4. oldalán részletezett értékpapír-számlán lévő, az örökhagyó halálakor meglévő összegek: 14.670.000 forint, 13.780.000 forint, 20.724.290 forint és 10.058.553 forint 1/2-e, valamint a folyószámlán kezelt 5.606.727 forint 1/2-e, összesen =) 32.419.785 forint.

Az örökhagyó által a felperesnek nyújtott előadomány 1.264.500 forint.

A kötelesrész alapja ezért 2.000.000 forint + 9.781.500 forint + 32.419.785 forint + 1.264.500 forint, összesen 45.465.785 forint, melyet az örökhagyó temetésének költsége, 92.660 forint terhel. A kötelesrész alapjaként ezért 45.373.125 forint vehető figyelembe. Ebből a felperes kötelesrésze (osztva négygyel) 11.343.281 forint lenne. Ebbe az összegbe be kell tudni a felperesnek nyújtott előadományt (11.368.281 forint-1.264.500 forint). A felperes így 10.078.781 forintra tarthatna igényt kötelesrész jogcímén.

Az alperesek felelősségének aránya már a másodfokú eljárásnak sem volt tárgya, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság sem érintette.

A fentiek értelmében a jogerős ítélet szerinti marasztalás a kereseti kérelemhez kötötten nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, a Legfelsőbb Bíróság emiatt a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alpereseket kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

Budapest, 2010. április 28.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Julia s.k. előadó bíró, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró

K.Gyné

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő